

6. İDARE MAHKEMESİ, İSTANBUL'UN İÇME SUYU KAYNAKLARINI VE HAVZALARINI TEHDİT EDEN SON İSKİ YÖNETMELİĞİ'NİN BAZI HÜKÜMLERİ HAKKINDA "YÜRÜTMİYİ DURDURMA" KARARI VERDİ

BASIN AÇIKLAMASI

04.03.2009

Dünya, önündeki ciddi su krizini tartışır, kıt olan su kaynaklarını hızla tüketen Türkiye uluslararası kuruluşlarca 2005'ten itibaren "su krizi"ne girme tehlikesinde olan ülkeler arasında gösterilir ve bu konuda uyarılırken, İstanbul'un içme suyu havzaları, yasa dışı yapılanmanın yarattığı kirlenmenin yanı sıra, yasal mevzuatın yol açtığı kirlenmenin de sonuçlarını ve tehdidini yaşıyor.

1995'ten bu yana yaşanan süreçte, İstanbul'un içmesuyu kaynaklarını kirlenmeye karşı koruyacak önlemleri almakla sorumlu İSKİ tarafından hazırlanan ve İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nce kabul edilerek yürürlüğe giren bir dizi yönetmelik değişikliği ile, bir yandan içmesuyu havzalarındaki yasa dışı kirlenme ve yapılaşmalar kalıcılaştırılırken, bir yandan da yeni kirlenme ve yapılaşmalara yasal kısıtlar hazırlanmıştır.

Bu konudaki son yönetmelik de, 25 Mayıs 2006 tarihli "Gazete 34"de yayınlanarak uygulamaya girmiş olan "İçmesuyu Havzaları Koruma ve Kontrol Yönetmeliği"dir. İçmesuyu havzalarımızdaki sakıncalı yapılaşmayı daha da artıracak, içmesuyu kaynaklarımızı daha da kirliletecek olan bu son yönetmeliğin iptali talebiyle, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası ve Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubeleri ve Şubemizin birlikte açtığı davada, İstanbul 6. İdare Mahkemesi yönetmeliğin bazı hükümleri hakkında "yürütmeyi durdurma" kararı vermiştir.

Yürütmeyi Durdurma Kararı Alınan Yönetmelik Hükümleri Şunlardır:

- 1-) "Koruma Altına Alınan İçmesuyu Havzaları ve Dereler" başlıklı Liste-1'in ilk cümlesinde, **"Aşağıdaki derelerin mutlak koruma alanları, Çevre Düzeni Planları hazırlanmaya kadar, derelerin her iki tarafındaki 100 m.lik alandır."** denmektedir. Bu cümlede yer alan ve dere mutlak koruma alanlarının 100 metrenin altına düşürülebilmesinin önünü açan **"Çevre Düzeni Planları hazırlanmaya kadar,"** ibaresinin yürütmesi durdurulmuştur.
- 2-) "YÜZEYSEL İÇMESUYU KAYNAKLARINDA (Maksimum Su Kotu İçinde) ve KORUMA ALTINDAKİ DERELERDE UYULMASI GEREKEN ESASLAR" başlıklı 5. Maddenin (e) bendi, **"e) İdare için gerekli tesisler dışında herhangi bir yapı yapılamaz."** şeklinde düzenlenmiştir. İdare için gerekli tesislerin ne olduğu konusunda bir açık taşımayan bu hükmün yürütmesi durdurulmuştur.
- 3-) "İÇMESUYU HAVZALARINDA YAPILAŞMA İLE İLGİLİ UYULMASI GEREKEN ESASLAR" başlıklı 6. Maddenin (b) bendinin ikinci cümlesi, **"b).....İmar Planlarında Konut bölgelerinde; Liste-2'de verilen yoğunluk değerleri ve bu değerlere karşılık gelen KAKS değerleri, Konut dışı yapılaşmalarda; KAKS:0.20 değeri aşılamaz."** şeklinde düzenlenmiştir. Koruma kuşaklarını değil de belediyeleri esas alarak yoğunluk belirleyen; havzalardaki boş alanları -kuşak farkı gözetmeksizin- belirlenen bu koşullarla yapılaşmaya açan; konut dışı yapılaşmalara da, gene kuşak farkı gözetmeksizin, aynı KAKS uygulaması getiren bu cümlenin ve Liste-2'nin yürütmesi durdurulmuştur.
- 4-) "İÇMESUYU HAVZALARINDA YAPILAŞMA İLE İLGİLİ UYULMASI GEREKEN ESASLAR" başlıklı 6. Maddenin (h) bendi, **"h) Bu Yönetmelik ve Liste 2 de belirtilen yoğunluk değerleri planlar onamıncaya kadar geçerlidir."** şeklinde düzenlenmiştir. İçmesuyu havzalarındaki planların hiçbir kısıtlama olmaksızın istendiği gibi hazırlanabilmesinin yolunu açan bu bendin yürütmesi durdurulmuştur.
- 5-) MADENCİLİK VE DÖKÜM FAALİYETLERİ" başlıklı 7. Maddenin "Madencilik Faaliyetleri" alt başlıklı 7.1. maddesinin (a) bendi,

"a) Mutlak ve Kısa mesafeli koruma alanlarında ocak açılmaz, işletilemez.

Ancak kısa mesafeli koruma alanlarında, maden ruhsatı alındıktan sonra, kısa mesafeli koruma alanı ilan edilen

sahalarda, Valilik ya da Maden İşleri Genel Müdürlüğüne kirlilik oluşturmayacağı bilimsel ve teknik olarak ve/veya çevresel etki değerlendirmesi raporu ile ortaya konulan galeri yöntemi ile patlamalar dışındaki maden istihracına ve kimyasal madde kullanılmadan işletilen tesislere izin verilir. Faaliyet sırasında alıcı ortama yapılacak deşarjlarda Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği hükümlerine uyulması zorunludur.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bendin, mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında getirilen ocak açılmaması ve işletilmemesi hükmünün istisnası olan ikinci cümlesinin yürütülmesi durdurulmuştur.

6-) “MADENCİLİK VE DÖKÜM FAALİYETLERİ” başlıklı 7. Maddenin “Madencilik Faaliyetleri” alt başlıklı 7.1. maddesinin (b) bendi,

“b) Orta mesafeli koruma alanı içinde maden ruhsatı ile arama faaliyetleri yapılır. Maden ruhsat sahibi kazı gerektirmeyen arama faaliyetleri için, gerekli belgelerle valiliğe veya Maden İşleri Genel Müdürlüğü’ne ya da ilgili kuruma bilgi verir. Valilik ya da Maden İşleri Genel Müdürlüğü’nce, kirlilik oluşturmayacağı bilimsel ve teknik olarak belirlenen veya çevresel etki değerlendirmesi raporuna göre yapılması uygun bulunan galeri yöntemi ile patlamalar dışındaki maden istihracına ve kimyasal madde kullanılmadan işletilen tesislere izin verilir. Ancak faaliyet sırasında alıcı ortama yapılacak deşarjlarda Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği hükümlerine uyulması zorunludur.” şeklinde düzenlenmiştir.

Orta mesafeli koruma alanlarında taş, kum, kil, kömür ve maden ocaklarına açılmasına onay veren bendin yürütmesi durdurulmuştur.

7-) “MADENCİLİK VE DÖKÜM FAALİYETLERİ” başlıklı 7. Maddenin “Madencilik Faaliyetleri” alt başlıklı 7.1. maddesinin (d) bendinde,

“d) Orta mesafeli koruma alanlarında 14.08.1998 tarihinden önce mevcut olan ocakların faaliyetlerine, ruhsat sahası içinde Yönergede belirtilen tedbirleri almak, erozyon kontrolü ve sediment taşınmasını önlemek ve sahayı bilahare ağaçlandırmak şartıyla 21.02.2007 tarihine kadar izin verilebilir.” denilmektedir.

Orta mesafeli koruma alanlarındaki bazı maden tesislerinin, sakıncalı ve kirlenici olup olmadıkları dahi değerlendirmeye alınmadan belli bir süre daha faaliyetlerine devam izni veren ve İSKİ’nin ilk içme suyu havza yönetmeliğinin çıkarıldığı 1984 yılından bu yana 30 yıldır getirilen ek sürelerle yeni bir ilave olan bu bendin yürütmesi durdurulmuştur.

8-) “MADENCİLİK VE DÖKÜM FAALİYETLERİ” başlıklı 7. Maddenin “Döküm Faaliyetleri” alt başlıklı 7.2. maddesinin (c) bendinde,

“c) Uzun mesafeli koruma alanlarında; döküm faaliyetlerine, kimyasal atık, çöp vb. suyun kalitesine olumsuz etki edecek malzeme dökülmemesi kaydıyla izin verilebilir.” denilmektedir.

İçme suyu havzalarında kaçak kentler oluşmasının bile kontrol edilip önlenemediği bir ortamda, kontrolün nasıl ve kim tarafından yapılacağı dahi belirtilmeden, döküm faaliyetlerine izin veren bu bendin yürütmesi durdurulmuştur.

9-) “YÜRÜRLÜK” başlıklı 15. Maddesinin ikinci cümlesinde,

“Dönemindeki yönetmeliklere göre ilgili prosedürden geçerek İSKİ Görüşü alan ve yürürlüğe giren imar planları müktesep hak olarak geçerlidir.” hükmü yer almaktadır.

Maddenin, mevcut planları, -dayandıkları yönetmelik hükümlerinin hukuka aykırı bulunarak iptal edilmiş olması durumunu bile göz ardı ederek- sadece dönemindeki yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olmasını esas alarak müktesep hak olarak geçerli kabul eden ikinci cümlesinin yürütmesi durdurulmuştur.

Kamuoyunun bilgilerine sunulur.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi